

ACTA ENTOMOLOGICA SLOVENICA

LJUBLJANA, DECEMBER 1995

Vol. 3, No. 2: 115-123

40 LET ORGANIZIRANE ENTOMOLOŠKE DEJAVNOSTI V SLOVENIJI

40 JAHRE ORGANISIERTER ENTOMOLOGIE IN SLOWENIEN

Jan CARNELUTTI

Ljubljana

Abstract - 40 years of organized entomological activities in Slovenia

In a speech at the celebration of the 40th anniversary of organized entomology in Slovenia (March, 1992), the author, who participated from the beginning, looks at the history of societal activities of slovenian entomologists. By publishing his speech, we try to prevent the oblivion of events and the people that shaped our entomological Society.

Izvleček - V govoru na proslavi 40-letnice organiziranega delovanja entomologov v Sloveniji (marca 1992) je avtor, ki je sodeloval že od začetka, podal pregled zgodovine društvenega delovanja slovenskih entomologov. Z objavo njegovega govora skušamo iztrgati pozabi dogodke in ljudi, ki so oblikovali naše entomološko društvo.

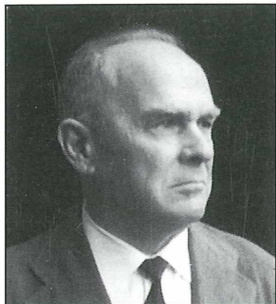
Entomologija ima v Sloveniji že zelo dolgo tradicijo. S Podo (1781) in posebno s Scopolijem in njegovo epohalno "Entomologia Carniolica" (1763) sega v same začetke modernejšje entomološke znanosti, ki so prišli z Linnejem. Tudi kasneje so se na Slovenskem uveljavljali vsaj posamezni vidnejši entomologi vse do današnjih časov. Tako organiziranega delovanja, kot ga poznamo danes, seveda ni bilo. Takrat še redki entomologi niso delovali v kaki združbi, kot je npr. društvo ali kaj podobnega. Vendar bi lahko letos ali že nekaj let prej praznovali za celih 100 let starejšo obletnico. Če pobrskamo po zgodovini tistih časov, izvemo, da je znani prirodoslovec Ferdinand Schmidt, ki je živel v Ljubljani od leta 1815 do smrti leta 1878, že zbral okoli sebe naravoslovce, predvsem entomologe. Ta t. i. Schmidtov krog, ki so ga sestavljali ljubljanski entomologi in tudi nekateri drugi zbiralci pod okriljem "Muzejskega društva" nedavno prej ustanovljenega Deželnega muzeja v Ljubljani, se je že organizirano ses-

tajal in tudi raziskoval. Zato bi lahko recimo leto 1852, ko je bil ta krožek še posebno dejaven, izbrali za organiziran začetek entomologije pri nas. Drugo tako podobno obdobje je bilo kmalu po 1. svetovni vojni. Dokaj številen je bil krog, v katerem je bilo največ lepidopterologov (oba Hafnerja, Ivan in Mate, dr. Bulovec, Splichal, tudi prof. dr. J. Hadži), ki so se organizirano sestajali, toda spet le v okviru Muzejskega društva kot entomološki krožek. Leta 1922, torej pred 70 leti, so že imeli predavateljske sestanke in tudi raziskovali so načrtno. Nekaj let prej so ustanovili Entomološko društvo SHS, malo kasneje pa Entomološko društvo Jugoslavije. Upravičeno bi torej letos praznovali že 70-letnico. Za 14. marec 1952 kot datum ustanovitve načrtno pripravljene organizacije entomologov v povojnem obdobju smo se odločili iz skromnosti. Morda to ni bila pravilna odločitev. Nič pa ni zamujenega, saj ugotavljamo, da je moč tudi zgodovino popravljati in spreminjati.

Entomologi smo se po 2. svetovni vojni kmalu pričeli zbirati okoli naših starejših entomologov, si poskušali tudi organizirano priskrbeti razne entomološke pripomočke in si medsebojno pomagati, kajti veliko stvari takrat ni bilo mogoče dobiti pri nas. Tisti časi, predvsem časi obnove, nam niso bili naklonjeni. Že tako na pol organizirani smo se vključili v leta 1950 osnovano Biološko sekcijo Prirodoslovnega društva Slovenije. Že takoj na začetku smo organizirali entomološka predavanja in povabili najuglednejšega hrvaškega oz. jugoslovanskega entomologa prof. dr. Zdravka Lorkovića iz Zagreba. V teh začetkih je bil kot gost in predavatelj tudi vodilni avstrijski lepidopterolog Josef Thurner iz Celovca, čeprav smo bili v tem času v mednarodnih sodelovanjih precej omejeni. Hitro se je pokazalo, da smo kar močna skupina in da bo potrebna trdnejša organizacija. Podobno so naredile tudi druge v tistem času osnovane podsekcije: zoološka, botanična, aktiv profesorjev biologije, študentska skupina itd. S pozivom v dnevnem časopisu (Slovenski poročevalec in Ljubljanski dnevnik) smo sklicali sestanek slovenskih entomologov za 14. marec 1952. Tega dne smo se zbrali ob 19. uri v znani balkonski dvorani Univerze, kjer so tudi sicer potekale vse dejavnosti Biološke sekcije in Prirodoslovnega društva. Bilo nas je prek 30 in prišli so tudi nekateri vodilni, od PDS predsednik akad. Kuhelj in tajnik prof. Lušicky, seveda predsednik BS dr. Miroslav Zei, dr. Peter Us, ki je bil sam entomolog in pobudnik tega sestanka. Bilo je tudi nekaj predstavnikov Univerze, SAZU in še nekaterih aplikativnih institucij, precej študentov biologije in gozdarstva ter seveda vsi takrat delujoči ljubitelji. Lahko mi verjamete, da je po 40 letih zelo težko rekonstruirati dogajanje na tem sestanku in se z gotovostjo spomniti prav vseh udeležencev. Žal o tem sicer zgodovinskem zboru ni ohranjen nikakršen zapisnik ali kak posreden dokument. Po spominu še živečih udeležencev vemo, da smo za vodjo izvolili uglednega lepidopterologa ljubitelja Rudolfa Rakovca iz Ljubljane. Drugih odbornikov nismo izbrali, ker to ni bilo predpisano niti potrebno, saj nismo sprejemali posebnih društvenih aktov. Le nekatere od mlajših smo zadolžili za posamezne dejavnosti in povezave (Š. Michielija za študente, S. Breliha za ekskurzije itd.). Že takrat smo to obliko organizacije, ki je bila za tiste čase tudi edina primerna in novo nastala organizirana enota, obravnavali kot pravo društvo. Nadaljnje delovanje naše podsekcije je potekalo po takrat ustaljenih navadah. Predvsem smo občasno prirejali predavanja in se udeleževali predavanj tudi v drugih delovnih podsekcijah. Zlasti tesno je bilo sodelovanje z botanično skupino, v kateri je prof. dr. E. Mayer osnoval znane in priljubljene "botanične večere". Tudi kot predavatelji so entomologi sodelovali v drugih skupinah in, narobe, drugi v naši entomološki. V okviru Biološke sekcije je entomološka skupina delovala do leta 1965, ko se je zaradi vse večjih potreb osnovalo

samostojno Biološko društvo Slovenije. V teh 60 letih je nastala nekakšna kriza tako v biološki kot tudi v entomološki sekciji.

Entomološka skupina je imela sestanke in občne zборе v teh letih le po potrebi. Vodil jo je dr. V. Bartol, kasneje dr. Š. Michieli in za njim dr. M. Gogala. Slednja sta takrat že delovala na Univerzi. V tem času sta skupaj s sodelavci razvila znanstveno smer entomofiziologijo, ki je danes vsaj za nekatere smeri ena vodilnih v svetu. Nasploh je bilo vse delo entomologov ves ta čas pogojeno in odvisno od nekaterih močnejših, dejavnejših posameznikov, večkrat tudi od bolj ali manj srečnih naključij, ki jih je običajno narekovala oblast, pa tudi sama stroka in njene višje organizacijske oblike.

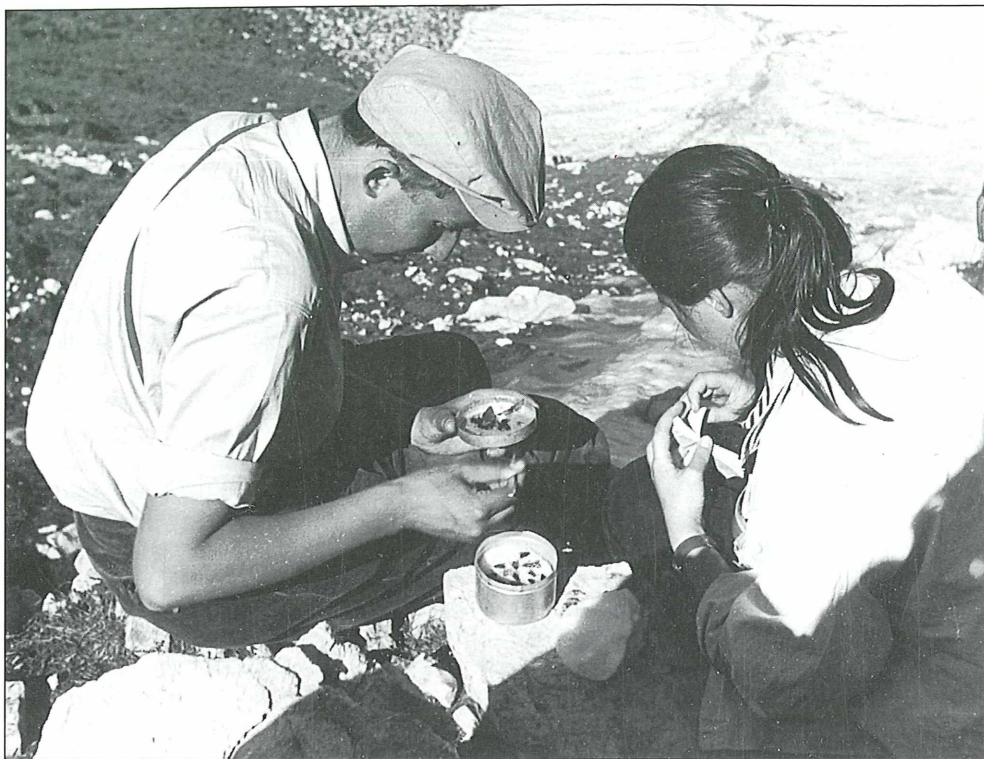

Sl. 1: dr. Peter Us

Srečno naključje, da se je pojavila izredno močna in zagnana generacija študentov biologije, med katerimi so prevladovali entomološko usmerjeni, je rodilo samostojno študentsko entomološko-jamarsko skupino, ki je pritegnila še nove privrženca. Za obstoječe entomološko društvo skoraj niso vedeli, saj je bilo v precejšnji krizi zaradi mnogih, tudi razumljivih in opravičljivih razlogov. Mnogi starejši so polagoma odnehavali, veliko jih je tudi umrlo (oba Bartola, A. Gspan, R. Rakovec). Zato je študente prevzel njihov profesor dr. Š. Michieli. Pomagali so mu nekateri starejši študentje oz. biologi (dr. J. Carnelutti, dr. M. Gogala, dr. B. Drovenik) in seveda obstoječe entomološke organizacije. Ob nastopu te mlade generacije se začelna nekakšna "zlata doba entomologije". Žal je prišlo do tragične prelomnice, ko je nenadoma umrl dr. Štefan Michieli (1968). Toda mladih, ki so bili v delo že dobro vpeljani, ni iztirila. Sekcijo so poimenovali v "Entomološko sekcijo Štefana Michelija" in bili še bolj delavni. Za to kar dolgo obdobje je predvsem značilna velika terenska aktivnost z raziskovanji v naravi. Vsi so bili tudi dobri in izkušeni speleologi. Skoraj ni bilo konca tedna, tako poleti kot pozimi, ko ne bi organizirali primernega raziskovalnega izleta. Naj navedem podatke, ki sem jih dobil v skrbno napisanem dnevniku, ki ga je vodil poznejši direktor PMS dr. Sivec, ki je bil eden najdejavnijših. V letu 1969 so npr. organizirali prek 50 krajših, pa tudi večdnevni izletov po vsej Sloveniji in tudi po drugih republikah, celo štirinajstdnevni izlet na Prenj v BIH.

Drugačen in zelo odločen mejnik v delovanju naše stroke je leto 1969, ko so v Zagrebu osnovali oz. obnovili staro predvojno Jugoslovansko entomološko društvo. Pri organiziranju smo tudi slovenski entomologi (dr. Gogala, dr. Tarman, dr. Carnelutti) vplivno sodelovali in pristopili v novo JED takorekoč edini kot že delujoče republiško društvo (le v BIH je že obstajala nekakšna organizacija).

Po osnovanju JED in zlasti njegovega strokovno-znanstvenega časopisa *Acta entomologica jugoslavica* se je precej spremenil način delovanja tudi v naši sekciji; menjavalo se je tudi vodstvo našega društva: Drovenik, Gogala, Carnelutti, Krušnik. Vse republiške sekcije, ki so se sedaj osnovala, so bile dolžne izmenoma po nekem redu organizirati vsakoletne zборе oz. strokovno-znanstvene simpozije. Slovenija je bila kmalu na vrsti in zbor, ki smo ga organizirali 1973. leta v Postojni, je bil eden tistih z doslej največjo udeležbo, tudi prvi z mednarodnim sodelovanjem naših sosedov in s pomembnimi sklepi za nadaljnje delo. Kasneje smo organizirali zbor v Portorožu (1981), skupaj z mednarodnim simpozijem SIEEC (srednjeevropska entomofavna).

Sl. 2: Štefan Michieli, po katerem ima Slovensko entomološko društvo ime, z ženo Majdo pregleduje in spravlja ulov med entomološkim izletom na Durmitor, julija leta 1958. Fotografiral M. Gogala.

Tudi ta simpozij smo uspešno pripravili. Zadnji zbor JED smo organizirali leta 1989 v Gozdu Martuljku, v času, ko se je že začela jugoslovanska kriza. Bilo je še nekaj pomembnih datumov oz. organizacijskih odločitev in potem tudi realizacij, ki so bistveno spremenile vsaj del dejavnosti. Za nadaljnje mednarodno sodelovanje je pomembno leto 1974, ko smo prvič pripravili "Prijateljsko srečanje entomologov sosednjih dežel" (ob 10-letnici smrti A. Gspana). Ker smo imeli že dobre povezave z avstrijskimi, italijanskimi, predvsem tržaškimi in furlanskimi ter hrvaškimi entomologi, smo vse te tudi povabili. Vabljeni so bili tudi entomologi iz Madžarske, ki pa se srečanj zaradi domačih težav nikoli niso udeleževali. Iz tega prvega srečanja so se razvila redna vsakoletna srečanja, vselej zadnjo soboto in nedeljo v oktobru. Že naslednje leto smo vsi ugotavljali, da nam manjka podobna dejavnost v poletnem času, ki bi bila predvsem raziskovalna in vedno v entomološko zanimivih področjih teh sosednjih dežel. Zato smo, spet slovenski entomologi, dali zgled in tako prvo poletno srečanje organizirali na Slavniku. Zares imenitno je uspelo (še posebno gurmanski zaključek), tako da smo tudi to obliko sodelovanja sprejeli in se domenili, da jo bomo izmenoma prirejali v treh državah. Vsa ta srečanja so že davno prerasla v

tradicionalna, se razširila v evropski prostor, nekako v Alpe-Jadran, saj so se priključili tudi entomologi iz Nemčije in Švice. Dobro pa ta srečanja pozna že veliko evropskih entomologov in nam to dejavnost tudi neprikrito zavida.

V obdobju po letu 1972 se je aktivnost sekcije močno povečala. Z mladimi entomologi smo organizirali kar tri daljše in zahtevne raziskovalne izlete, splošno biološke, predvsem s poudarkom na entomologiji. Prvo na Prenj, drugo v Makedonijo in tretjo (1973) na Durmitor. Že prej, leta 1958, pa je na mednarodnem entomološkem izletu v nacionalni park Durmitor sodelovala šesterica slovenskih entomologov.

Delo z mladimi je bila ena najpomembnejših dejavnosti. Zato smo prav zanje organizirali primerna predavanja, sodelovali smo s prirodoslovnimi krožki po osnovnih, srednjih in strokovnih šolah, prirejali razstave (Komenda, Domžale, Mozirje, Pustojna, Maribor) in tudi tečaje. Ni dvoma, da so bila ta prizadevanja uspešna, saj so se nam pridruževali vedno novi mladi člani. Vse smo zelo smiselno vzgajali h koristnemu raziskovalnemu delu in ne le k zbiranju zaradi zbiranja. S ponosom ugotavljamo, da smo pripomogli, da so tudi iz entomološke šole našega društva izšli mnogi, danes že vodilni in vrhunski znanstveniki.

Nova organizacijska sprememba v vsem društvenem življenju in tako tudi v strukturah organizacij je zahtevala, da se tudi v okviru JED, ki je leta 1978 postalo zveza vseh republiških sekcij, tudi mi oblikujemo in registriramo kot republiško društvo z novim pravilnikom, ki nam je narekoval kopico povsem novih obveznosti. Tako smo 5. januarja 1978 postali pravzaprav prvič tudi pravno urejeno in zabeleženo samostojno republiško društvo. Če bi torej upoštevali ta najstrožji pravni kriterij, smo organizirano društvo šele od tega leta. Veliko kasneje, že po letu 1980, je nastala, potem ko se je JED preselilo v Beograd, tudi v naši zvezi precejšnja vsesplošna kriza. Organizacija je imela ves čas velike finančne težave s svojo najpomembnejšo in tudi v resnici uspešno dejavnostjo, z Acto entomologico jugoslavico, ki jo je urejal in držal na izredni višini glavni urednik dr. Z. Lorković. Uredništvo je bilo ves čas v Zagrebu. Zaradi vse večjega pritiska, ko so se sklicevali tudi na možnost, da bi jugoslovanska entomologija počasi zamrla in da je rešitev, če prevzame vodstvo JED Slovenija, smo leta 1984 na zboru in volilni skupščini na Igmanu prevzeli to nalogo. Tudi ta odločitev je vplivala na delo našega društva, a mislim, da v pozitivnem smislu. Marsikaj smo sedaj lažje odločali, kar je šlo v korist stroke in organizacije. Entomološka dejavnost se je povečala, tako da smo zaradi boljše organiziranega dela ustanovili vzhodno podsekcijo s sedežem v Mariboru.

Že od leta 1980 je potekala v organizaciji JED zelo zanimiva, res koristna in tudi v svetu izjemna raziskovalna naloga: Raziskovanje entomofavne Nacionalnega parka Durmitor. Naš slovenski delež je bil izredno velik. Sodelovali smo v ožjem organizacijskem odboru, pri izdajanju monografije tudi v redakcijskem. Relativno največ raziskovalcev, ki so svoje dosežke tudi napisali, so dali naši slovenski entomologi. Ni bila majhna tudi slovenska finančna pomoč prek raziskovalnih institucij, zlasti Biološkega inštituta ZRC SAZU. Projekt je pozdravila vsa evropska entomologija kot edinstveno akcijo in v njej so kasneje sodelovali tudi mnogi tuji raziskovalci, ki so bili posebej povabljeni. Do sedaj so izšle 4 obsežne knjige. Kakšna bo usoda naslednjih, ki so v pripravi, je vsaj ta čas zaradi izrednih vojnih razmer nejasno. Naše društvo je prav na podlagi dobrih izkušenj durmitorskega projekta dalo pobudo v Gozdu Martuljku, da bi na podoben način z mednarodnim sodelovanjem obdelali tudi Triglavski narodni park. Žal je zdaj tudi ta projekt vprašljiv in najbrž v prvotni zamisli še lep čas neizvedljiv.

Vsesplošna dejavnost naših članov, tako doma kot v tujini, je bila obsežna in uspešna. Slovensko entomološko društvo že dolgo sodeluje pri realizaciji kartiranja UTM in od vseh začetkov tudi pri računalniški obdelavi. Naši člani so sodelovali na vseh domačih entomoloških srečanjih, pa tudi na številnih evropskih, celo svetovnih kongresih. Zlasti pristrčno in bogato je bilo sodelovanje s hrvaškim entomološkim društvom, s tržaškimi, furlanskimi, koroškimi in štajerskimi entomologi ter mnogimi nemškimi, češkimi idr. Naši člani so imeli tam že vrsto predavanj in dva naša entomologa (B. Drovenik, J. Carnelutti) sta postala dopisna člana Koroškega znanstvenega naravoslovnega združenja. Vsaj posredno je naše društvo sodelovalo pri organiziranju pri nas pripravljenih entomofizioloških simpozijev, mednarodnega srečanja o favni kljunatih žuželk Balkana itd. Kar nekaj naših entomologov je članov pomembnih mednarodnih entomoloških organizacij. Tudi tujina nam priznava, da smo kljub majhnosti naše mlade države relativno izredno uspešni in prekašamo mnoge večje narode. Eden zadnjih uspehov za našo slovensko entomologijo, pa tudi za splošno uveljavitev naše države je, da so nas najprej pogojno sprejeli kot samostojno državo že na simpoziju SIEEC in 4. kongresu evropskih entomologov septembra 1991 v Gödöleju, pozneje pa so sprejeli in potrdili v celoti tudi naš predlagani nacionalni komite v sestavi J. Carnelutti, B. Drovenik in M. Gogala.

Današnjo skromno proslavo entomološke dejavnosti na Slovenskem začenjamo z novim obdobjem, novimi perspektivami, novimi nalogami in z željami, da bi vse željeno in nujno potrebno tudi uresničili. Okvir nam je zdaj naše slovensko društvo. Z novim odborom, kjer prevladujejo mladi ljudje, stopamo v peto desetletje, seveda, če smo pristali, da smo začeli šele pred 40 leti.

Dolžni smo, da se generacijam, ki so se zvrstile v teh 40 letih, po številu je bilo precej prek 200 zapisanih članov in vsak je vsaj nekaj prispeval k skupnemu uspehu, zahvalimo in jim čestitamo za opravljeno delo. Bilo je veliko večje, kot sem ga v tem bežnem pregledu sploh lahko prikazal, saj vem, da sem nekatere dejavnosti povsem prezrl. Dolžni smo, da se danes z vso pieteto, z zahvalo in spoštovanjem spomnimo vseh umrlih, ki so nas zapustili v teh 40 letih. Mnogi so mi bili, tako kot nam vsem, nenadomestljivi sodelavci in prijatelji in nujno bo na primeren način čimprej ovrednotiti njihov entomološki opus. Dovolite mi, in zdi se mi prav, da se jih spomnimo po imenih: Borut Bartol, dr. Vladimir Bartol, ing. Saša Bleiweis, prof. Zmago Bufon, prof. Ferjan, Tone Grebenc, Alfonz Gspan, Alfonz Gspan ml., prof. dr. Jovan Hadži, Ivan Hafner ml., Milan Hafner ml., dr. Mile Jenko, V. Kodrič, Ante Kornič, Ivan Lešnik, Janez Marolt, prof. dr. Štefan Michieli-Sušec, Mulej, prof. Franci Ogrizek, Igor Pičulin, Egon Pretner, prof. dr. Rajko Rakovec, Rudolf Rakovec, Dušan Roblek, prof. Rado Smerdu, ing. Jože Šlajmer, prof. ing. Jože Šlander, prof. dr. Peter Us, Stane Vršič.

Tuji, vendar naši člani so bili: iz Italije dr. Guido Caligaris, iz Koroške prof. Karel Demelt in Trasischker, iz Nemčije Karel Welschmid in Otto Krätschmer. Iz društev republik bivše Jugoslavije pa so nas zapustili naši častni člani oz. odlikovanci prof. dr. Željko Kovačević, Rene Mikšić, dr. Sonja Mikšić, prof. dr. Ivo Spaić in prof. dr. Konstantin Vasić. Slava jim in hvala.

Zaželimo zaenkrat naši slovenski entomologiji do okrogle obletnice, pol stoletja, ki jo bo praznovala že v novem tisočletju, vsaj enako uspešno delo.

Zusammenfassung

Die Entomologie hat in Slowenien eine alte Tradition. Als Anfänger sind Poda (1761) und Scopoli mit seinem fundamentalen Werk "Entomologia Carniolica" (1763) aus der klassischen Periode der entomologischen Wissenschaften zu nennen. Auch später wirkten in Slowenien fortdauernd mit Erfolg einzelne Entomologen. Freilich aber war in der Vergangenheit ihre Tätigkeit nicht dermassen organisiert, wie wir es schon einige Zeit bei uns kennen. Doch könnten wir mit vollem Recht ein um gut 100 Jahre älteres Jahresfest feiern. Zur Zeit des ausserordentlich tätigen Entomologen Ferdinand Schmidt in Ljubljana ab 1815 bis Ende des vorigen Jahrhunderts haben sich um ihn die damals aktiven Entomologen gesammelt. Dieser Schmidt'sche Kreis wirkte im Rahmen des Musealvereines im Landesmuseum, das zu jener Zeit gegründet wurde. Deshalb könnte man auch das Jahr 1852 als Beginn der organisierten entomologischen Tätigkeit bei uns setzen.

Ein zweiter ähnlicher Zeitabschnitt organisierten Wirkens verlief wieder innerhalb des Musealvereines durch eine Gruppe von Entomologen in Ljubljana, die bereits im Jahre 1922, also vor 70 Jahren, regelmässige Zusammenkünfte und Vorträge veranstaltet haben. Das bedeutet, dass sie der späteren Gründung des Entomologischen Vereines des damaligen SHS (=Königreiches der Serben, Kroaten und Slowenen) bzw. des späteren Jugoslawiens zuvorgekommen sind.

Für den 14. März 1952 als Datum der Gründung der organisierten entomologischen Tätigkeit haben wir uns aufgrund der damaligen dokumentierten Ereignisse entschieden. Wir jüngere Entomologen haben uns sofort nach Ende des 2. Weltkrieges um die ältere Generation gesammelt. Bereits im Jahre 1950 haben wir uns der zu jener Zeit gegründeten Biologischen Sektion des Naturhistorischen Vereines von Slowenien angeschlossen und aktiv in Form einer unformalen Untersektion mitgewirkt. Bald aber stellte es sich heraus, dass es für die weitere Entwicklung fördernd wäre, wenn sich auch wir, ähnlich wie einige andere Arbeitsgruppen, in organisatorischer Hinsicht stärken würden. Der Aufruf zum Zusammentreffen der slowenischen Entomologen war öffentlich und erschien in der Tagespresse. Am 14. März 1952 um 19 Uhr haben wir uns über 30 Personen versammelt, anwesend waren aber auch die Vertreter unserer Schirmherren von der Biologischen Sektion und des Naturhistorischen Vereines, Vertreter der Universität, der Slowenischen Akademie der Wissenschaften und Künste und noch einiger Institutionen sowie zahlreiche Studenten der Biologie und der Forstwissenschaften. Es wurde der erste Vorstand gewählt und die Arbeit begann. In den folgenden 40 Jahren gab es viele Ereignisse. Es wechselten Krisen mit Zeitabschnitten grosser Erfolge. Diese 40-jährige Periode kann jedoch nicht kurz und völlig wahrheitsgetreu dargestellt werden ohne die entsprechende Dokumentation genau zu überprüfen. Deshalb bemüht sich der Verein, der nach den vorjährigen Kriegsereignissen eine selbständige Slowenische entomologische Gesellschaft geworden ist, seine historische Entwicklung und Tätigkeit nicht nur für die verflossenen 40 Jahre, sondern von allem Anfang an zusammenzustellen und in einer selbständigen Schrift herauszugeben.

Naslov avtorja/Author's address
Jan CARNELUTTI
Biol. inšt. ZRC SAZU
Novi trg 5
SLO-61000 Ljubljana

PRISPEVKI K ZGODOVINI ENTOMOLOGIJE V SLOVENIJI

Nekaj misli k novemu vsebinskemu prostoru v našem glasilu

Z objavo govora, ki sem ga imel marca 1992 na proslavi 40-letnice organiziranega delovanja entomologov v Sloveniji v povojnem času, začenjamo to posebno rubriko. Objavljeni govor je sicer le nekakšen priložnostni pregled dogajanj v teh štiridesetih letih, vendar pa naj služi kot iztočnica s pozivom vsem, ki jih zgodovinopisje zanima, ki so dovolj kritični, objektivni in imajo koristne podatke ali jih lahko dobijo oz. so jih tudi sposobni dodatno poiskati, smiselno povezati, dopolniti ter primerno in verodostojno napisati. Za dosego tega cilja je potrebno kar precej vztrajnega brskanja in potrpljenja, še posebno, če ni takoj dovolj vidnih rezultatov. Kljub vsem težavam, ki spremljajo tako pisanje, pa vas pozivamo in prosimo, da sodelujete. Vsak, tudi droben podatek bo koristen in bo morda odločujoče pripomogel razvozlati še popolnoma nepoznane ali le slabo poznane entomološke dejavnosti ne le tega štiridesetletnega organiziranega obdobja, ampak tudi podrobnosti iz življenja starejših slovenskih entomologov, pa tudi tujih, ki so delovali na Slovenskem samostojno ali morda v sklopu skupnih entomoloških akcij.

Veliko belih lis je v doslej znani in zapisani zgodovini. Zaradi nekakšne malomarnosti je celo iz najnovejšega obdobja zelo malo zapisanega, spomini pa so, kot vemo, šibka človeška lastnost, kar pomeni, da že po nekaj letih določenih dogajanj ni več mogoče verodostojno obnoviti.

Zdaj nas še živi kar precej, tudi starejših, ki so živeli z entomologijo celo nekaj desetletij pred dogodkom, ki mu je posvečen govor. Prav te prosimo, da svoje spomine obnovijo in zapišejo; morda se osredotočijo le na kakšno obdobje ali le na skupino aktivnih, morda le na enega entomologa in končno napišejo osebno dejavnost in svoj življenjepis. Pomemben in hkrati obvezujoč za vse naše društvene člane pa bo zapis osebne biografije in izpolnitev anketne liste, ki jo boste v doglednem času dobili po pošti. Pred leti sem še v okviru Jugoslovanskega entomološkega društva spodbudil zbiranje podatkov o dejavnosti članov v obliki posebne ankete. Žal je bil odziv predvsem v Sloveniji zelo klavrn. Kljub vsemu bomo zdaj nekaj podobnega ponovili v upanju na boljši odziv. Prosimo vas, da boste resno sodelovali in odgovorili. Tako lahko upamo,

da bomo vsaj za zdajšnje generacije slovenskih entomologov zbrali osnovne podatke, ki jih bomo objavili v tej rubriki ali morda po potrebi v posebni izdaji Acta entomologica slovenica.

Ko ponovno berem svoj govor, me še posebno vznemirja vrsta približno tridesetih imen bolj ali manj dejavnih in pomembnih, žal že umrlih slovenskih entomologov. Le za nekaj teh so že objavljeni nekrologi s skopimi življenjepisi ali drugi zapisi o njihovem življenju in entomološki dejavnosti. Za večino pa imamo le fragmentarne podatke. Zapisati delo teh mož bo velika in pomembna stvar, ki mora biti tudi naša obveza. Za starejša obdobja in takratne entomologe imamo že nekaj kar relativno zadovoljivih podatkov. Tu mislim na že obstoječe organizirano zbiranje v okviru biografskega centra ZRC SAZU. Toda tudi tukaj so še cela obdobja s precej pomembnimi entomologi, o katerih le malo vemo. To bo zagotovo trd oreh za tistega, ki se bo dela lotil. Mislim, da je to nekakšna dolžnost naše stroke do domovine in teh zaslužnih mož.

Pri Acta entomologica slovenica smo osnovali strokovno društveno skupino za zgodovino, ki bo skrbela za vso to zapleteno in težavno problematiko. Zbirali bomo tudi vse slikovno gradivo, vključno s filmskimi in videoposnetki entomologov in njihove dejavnosti. Za novejša obdobja je najbrž veliko barvnih fotografij oz. diapozitivov ne samo posameznikov, temveč tudi skupinskih posnetkov raznih entomoloških manifestacij. Ta fototeka bo še posebno dobrodošla. Če bo tehnično in finančno mogoče, bomo vsaj najpomembnejše stvari objavljali s komentarjem v že omenjeni historični rubriki naše revije.

Upam, da smo na dobri poti, da bomo popravili in nadoknadili marsikaj, kar smo zamudili in prehitro pozabili.

Vse vas pozivamo k sodelovanju!

Jan CARNELUTTI